

**Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta
Etäkuulemistilaisuus 16.10.2024**

**Kuuleminen luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle
sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:n muuttamisesta**

Pirkanmaan hyvinvointialue katsoo esityksen sosiaalihuollon ammattihenkilölaista annetun lain 12 §:n muuttamisesta olevan tarpeellinen ja ajankohtainen. Muutoksella turvataan lakisääteiset palvelut ja tetaan välitön turva heikommassa asemassa oleville. Lakimuutoksen linjaukset voivat helpottaa hyvinvointialueiden mahdollisuuksia järjestää lakisääteisiä sosiaalipalveluita ja parantaa asiakkaiden palveluiden saatavuutta.

Pirkanmaan hyvinvointialueen näkemykset ehdotetusta muutoksesta

Pirkanmaan hyvinvointialue pitää ehdotettua muutosta perusteltuna nykyisessä henkilöstötilanteessa. Kelpoisuusehdot täyttävien sosiaalityöntekijöiden ja tilapäisesti sosiaalityöntekijöiden ammatissa työskentelevien henkilöiden saatavuus on ollut jo pitkään iso ongelma. Muutoksen tulisi olla määräaikainen sillä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistuksen tulisi olla ensisijainen keino vastata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöpulaan.

Ehdotettu muutos mahdollistaisi sellaisten henkilöiden toimimisen tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä, jotka ovat jo suorittaneet soveltuvan sosiaalialan korkeakoulututkinnon ja sen lisäksi hyväksytysti sosiaalialan perus- ja aineopinnot sekä käytännön harjoittelun. Myös henkilöt, joilla on soveltuvan korkeakoulututkinnon ja hyväksytyjen sosiaalityön perus- ja aineopintojen lisäksi riittävä käytännön kokemus ja ammattitaito, voisivat toimia tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä. Tilapäisenä toimimisen edellytys laajenee myös muihin kuin tutkinto-opiskelijoihin. Kiinnitämme huomiota siihen, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivien henkilöiden ammatillinen osaaminen on varmistettava. Suuressa osassa asiakkuuksista on kyse pitkäaikaisista ja vaativista palveluntarpeista ja niiden järjestämisestä.

Pirkanmaan hyvinvointialue kiinnittää huomion siihen, että ehdotettu muutos ei kuitenkaan tarkenna tilapäisenä työskentelyn vuoden määräaikaa ja sen on todettu olevan palvelujen järjestämisen näkökulmasta haasteellinen ja epäselvä. Koulutus- ja kelpoisuusvaatimukset täyttäviä työntekijöitä ei ole aktiivisesta rekrytoinnista huolimatta aina saatavilla, eikä määräajoin toistuva julkinen haku tuota kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. Tällöin sama sijaiskelpoinen henkilö voi olla edelleen käytettävissä ja hänet on tarpeen palkata uudestaan joko vuodeksi tai lyhyemmäksi aikaa. Olisi hyvä tarkentaa, kuinka pitkään tilapäisiksi tarkoitettuja määräaikaisuuksia voidaan jatkaa ja tulisiko tehtävien ketjutamiselle asettaa raja etenkin silloin, jos sama henkilö jatkaa tehtävässä.

Määräaika tulisi tarkentaa viimeistään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä. Yhtenä mahdollisuutena on myös se, että määräaika poistetaan, joka voisi mahdollistaa suunnitelmallisemman henkilöstön kehittämisen ja sitouttamisen työnantajaan. Asiakkaiden näkökulmasta kyseiset ratkaisut varmistaisivat asiakassuhteiden jatkuvuutta.

Ehdotettu muutos helpottaa osaltaan henkilöstön saatavuusongelmia hyvinvointialueilla, mutta on tarkoitettu vain väliaikaiseksi ratkaisuksi akuuttiin henkilöstöpulaan.

Voimaantulo

Pirkanmaan hyvinvointialue toteaa, että asetuksen voimaantulon aikataulu on kannatettava.

Vaikutusten arviointi

Pirkanmaan hyvinvointialue pitää ehdotukseen liittynyttä kahden miljoonan euron valtiontalouden säästöä epärealistisena ja sen perusteluja puutteellisina. Esityksessä todetaan, että hyvinvointialueilta saatujen tietojen mukaan tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivien henkilöiden palkka on pääsääntöisesti sama kuin laillistetuilla sosiaalityöntekijöillä. Kuitenkin perusteluissa todetaan, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimiville työntekijöille olisi mahdollista käyttää alempaa palkkatasoa, josta voisi olla jatkossa aikaisempaa suurempi säästöhyöty hyvinvointialueille.

Hyvinvointialueiden palkkauskäytännöt ovat poikenneet toisistaan. Pirkanmaan hyvinvointialueella palkka on määräytynyt tehtävän vaativuuden ja tehtäväkuvauksen perusteella ja jatkossakin tulisi työnantajalla olla mahdollisuus muokata työnkuva ja tehtävän vaativuudet asiakkaiden tarpeita vastaavasti. Tämän ei pitäisi olla asetuksella säädettyä, vaan työnantajan harkinnan mukaista.

Muita yleisiä huomioita lakiehdotuksesta

Pirkanmaan hyvinvointialue kiinnittää huomion siihen, että lakimuutos tehdään tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveysministeriö on valmistelemassa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön kokonaisuudistusta osana Hyvän työn ohjelmaa. Uudistuksessa arvioidaan uudelleen ja yhteensovitetään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskevat säännökset. Myös tilapäisesti laillistetun ammattihenkilön tehtävissä toimiminen huomioidaan uudistuksessa. Nyt esitetty muutos tulee olemaan, ja Pirkanmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan sen tuleekin olla väliaikainen.

Minna Kuusela
Vastaava sosiaalihuollon johtaja
minna.kuusela@pirha.fi